

Feikies

Feikes Huis is het kleinste en jongste van de productiehuisen in Nederland. En het enige dat geheel ten dienste staat van het poppen- en objectentheater.

Het productiehuis Feikes Huis ging in juli 2009 van start als partner van het Ostadetheater in de Pijp in Amsterdam. In de naam wordt de legendarische poppenspeler Feike Boschma geëerd, die op onnavolgbare wijze met lapjes en touwtjes personages tot leven weet te wekken. Hoewel 90 jaar oud, komt hij nog regelmatig langs in het naar hem genoemde productiehuis. Mede dankzij Feike Boschma staat het Nederlandse poppentheater internationaal hoog aangeschreven. Ons land kent verschillende gezelschappen met een lange traditie van spelen over de hele wereld, soms zelfs meer in het buitenland dan in Nederland. En vaak was het ook een lange weg om dat te bereiken. Om de nieuwe generatie op weg te helpen en de kennis en ervaringen van gevestigde makers door te geven, bestaat Feikes Huis. Het richt zich op theatermakers tot 35 jaar. De belangrijkste output van Feikes Huis zijn natuurlijk de producties. Per jaar worden er twee uitgebracht. Om die producties heen worden ook masterclasses en workshops aangeboden van nationale en internationale theatermakers. Onder de vlag van de Jan Klaassen Academie geeft het productiehuis per jaar drie korte onderzoeksopdrachten, zodat jonge makers ideeën kunnen uitwerken op de vloer die de basis kunnen vormen voor nieuwe producties. Het Ostadetheater is de podium- en premièreplek voor

de producties van Feikes Huis en programmeert daarnaast voorstellingen van andere gezelschappen in het genre van poppen- en objecttheater, zodat er voor het publiek een herkenbare plek kan ontstaan. Samen met theater Bellevue en De Krakeling organiseert het Ostadetheater het Pop Artsfestival, een jaarlijks festival in februari voor grensverleggend poppen- en objecttheater. Op een woensdagochtend in mei ontmoet ik in de foyer Paul Hutschemaekers. Hij is hoofd techniek van zowel het Ostadetheater als van Feikes Huis. Hij heeft als technicus gereisd en in diverse theaters gewerkt, onder andere bij Lantaren/Venster in Rotterdam en de Schouwburg van Zwolle. Zijn enthousiasme voor het theater van de kleine zaal en het poppen- en objecttheater is gegroeid met de jaren. 'Op het moment dat een speler een pop contact laat maken met het publiek gebeurt er iets heel moois. Zo'n pop kan letterlijk alles, ze mogen meer dan echte mensen. En als ie klaar is, wordt ie als een oude lap aan een spijker opgehangen. Dat is fascinerend.'

Honger

Het Ostadetheater is geen groot theater, maar met zijn dubbele functie heeft Paul altijd een volle agenda. Hij is net terug van een reis naar het Internationale Figurentheater festival in Erlangen in

Duitsland, waar hij was samen met medewerkers en makers van Feikes Huis. De zaal van het theater wordt vrijwel iedere dag bespeeld. Deze week staat er enkele dagen een voorstelling van leerlingen van de Frank Sanders Academie. En voor de producties voor Feikes Huis is er altijd wel wat te doen. 'Er is een grote honger om producties te maken. Maar we hebben geld voor twee producties per jaar. Bij iedere ronde zijn er tussen de twintig en dertig aanvragen. Met een tiental voert Eliane Attinger, artistiek leider van Feikes Huis en het Ostadetheater, gesprekken. Daarna wordt door haar en een vierkoppige adviesraad een keus gemaakt.' Typerend voor poppen- en objecttheater is dat de makers afkomstig zijn uit andere disciplines, zoals het toneel, de mime, de muziek, of de beeldende kunst. Het is de rafelrand van het theaterbestel waar het wemelt van de autodidacten. Een officiële opleiding is er niet en de stijlen en methodes zijn bijna net zo talrijk als het aantal makers. Bij het opstarten van een nieuwe productie wordt onderzocht met welke expertise de maker geholpen kan worden. Soms is de opzet van een voorstelling heel eenvoudig, soms willen de makers veel techniek gebruiken. Hutschemaekers: 'Misschien meer dan in het traditionele theater loopt bij het poppentheater alles door elkaar. De spelers maken vaak zelf de poppen, het decor, de rekwisieten. Het licht is vaak een ►

Huis

Roos Hoogland in *Pluk en Ruk*
| © YVONNE DE BLAAUW |

kwestie van een paar spotjes die ze zelf bedienen, het geluid idem. Ik zit er in de opstartfase wel bij om in de gaten te houden of het decor en de techniek uiteindelijk uitvoerbaar zijn. En ik probeer alvast in te schatten of het goed op tournee zou kunnen.'

In 2009 heeft Feikes Huis met Roos Hoogland de productie *Pluk en Ruk* gemaakt. Zelf speelt zij Prinses Pluk, de pop Ruk is een grensoverschrijdende geile prins. Het sprookje eindigt met een dodelijk shot. Hutschemaekers: 'Voor die voorstelling hebben we een koffer gemaakt waar alles in zit, de pop, een zender, versterkertje, speakers, twee spots en een paar rekwisieten.' De voorstelling ging dat jaar in première op de Winterparade en Roos Hoogland reist nu met die koffer per trein door het hele land. Op locatie heeft ze een speelveld van 4 bij 4 meter nodig, en een stroompunt. 'Die voorstelling kan ze overal spelen, op festivals, maar ook op evenementen en feesten.'

Senior adviseurs

Het kapitaal van Feikes Huis zijn de contacten met makers in binnen- en buitenland en de specialisten op vrijwel elk terrein. Bij iedere productie biedt Feikes Huis een senior adviseur aan, een ervaren theatermaker die zich verwant voelt met de aard van productie. Bij *Dorp, het verhaal van een uitzicht*, een van de producties van het lopende seizoen, wordt tijdens de voorstelling een maquette van een dorp opgebouwd. Extern adviseur bij deze productie is Pauline Kalker van Hotel Modern, dat faam verwierf met het spelen en live filmen in maquettes en miniaturfilmsets. Andere adviseurs die

regelmatig over de vloer komen zijn Onny Huissink van Speeltheater Holland, Neville Tranter van het Stuffed Puppet Theatre en natuurlijk Feike Boschma. Hutschemaekers: 'Feike zegt zelf dat ie maar wat doet, maar ondertussen heeft ie een heel systeem ontwikkeld van allerlei regels en principes. Bijvoorbeeld dat een pop zo gestileerd mogelijk moet zijn, maar wel altijd een kijkrichting moet hebben. Hij gebruikt die regels vooral voor zichzelf, maar als hij hier op de vloer bezig is, dan hoor je hem bijvoorbeeld zeggen dat de speler de pop tussen twee zinnen door heel even naar het publiek moet laten kijken, als om te vragen of ze het begrepen hebben. Dat maakt het verschil tussen wel of geen contact tussen de pop en het publiek.' De producties die bij Feikes Huis uitkomen blijven een jaar lang onder de hoede van het productiehuis, en krijgen dan ondersteuning bij het opzetten van een tournee, de publiciteit en het reisklaar maken. Na dat jaar is het aan de makers of ze ermee doorgaan of dat ze een nieuwe productie gaan maken. Als een buitenlands gezelschap op bezoek is in Nederland, zoals tijdens het Pop Arts festival, dan is de kans groot dat de leden worden benaderd voor een workshop of masterclass. De afgelopen seizoenen zijn er bij Feikes Huis workshops geweest over het maken van latex poppen, het werken met interactieve voorstellingssoftware, het spelen en manipuleren met poppen, het schrijven over multimediaal theater, een workshop van Feike Boschma zelf en spelers van een Togolees poppentheater. Nog een andere activiteit wordt aangeduid met de geuzennaam de Jan Klaassenacademie: kleinschalig onderzoek van een thema of een bepaald gegeven, met de bedoeling om er eventueel een voorstelling over te maken. Dit onderzoek mondt uit in een presentatie met demonstratie en of discussies. Het afgelopen seizoen was er een onderzoek van Cristel Hakvoort die aan de slag wilde met de tekst *Litlith@online* van Paul Pourveur en Menno Stijntjes over reizen door het heelal, geïnspireerd op muziek van Spinvis. Ook bij deze onderzoeken worden de initiatiefnemers bijgestaan door ervaren makers van gevestigde groepen.

Geïsoleerde werkplaats

In het boek *Aantekeningen*, door en over Feike Boschma, zegt Boschma dat onofficiële ruimten zich het beste lenen voor het poppentheater. Hij noemt kelders, zolders of andere geïmproviseerde ruimten. Aan deze voorwaarde voldoet het Ostadetheater wel enigszins. Het pand waarin het is gevestigd was ooit een drukkerij. Als onderdeel van een kraakproject kwam het Ostadetheater erin. In bijna dertig jaar is het doorgegroeid naar een professioneel theatertje dat zich richt op de buurt en op jonge makers. Maar als je de zaal binnenstapt, valt op dat het plafond eigenlijk te laag is, dat de muren niet evenwijdig lopen, kortom, dat het dus zo'n geïmproviseerde ruimte is. In 2014 gaat dit drastisch veranderen. Dan zal niet ver van de huidige locatie een geheel nieuw theater worden geopend met twee zalen, een studio en eetcafé, onder de naam Amstelvloer Theater en

'Er is een grote honger om producties te maken'

Eten. Voor de medewerkers zal het een uitdaging zijn om de sfeer van een geïmproviseerde ruimte vast te houden, maar Paul Hutschemaekers is niet bang dat het een gestroomlijnde poppentheatertempel gaat worden. 'Het wordt heel flexibel, een grote werkplaats voor makers, ontwerpers en spelers. De zalen worden niet veel meer dan rechthoekige ruimten waar op allerlei manieren tribunes in geplaatst kunnen worden. Ook de werkplaats zal een verbetering zijn. In de huidige situatie moet je over de vloer om in de werkplaats te komen. En je kunt er niet werken als in de zaal gerepeteerd wordt. Ik verheug me erop dat we straks een goede, geïsoleerde werkplaats krijgen.' ◀

Aantekeningen, Feike Boschma et al (2010)
Uitgegeven door Stichting De Proeve en Stichting Nederlands Centrum voor het Volkspoppentheater

www.feikeshuis.nl

www.tin.nl, *Een leven lang theater*